

mgr Ewa Bobin

Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, UWr

Prawo Unii Europejskiej

TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UE

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

skojarzenia

UE jako organizacja ponadnarodowa – co to znaczy?

- ❖ Szczególny podział i koncentracja kompetencji pomiędzy organizację i PC,
- ❖ Istnienie instytucji, które nie reprezentują PC,
- ❖ Utworzenie samodzielnego i autonomicznego porządku prawnego,
- ❖ Możliwość stanowienia prawa, wywołującego bezpośredni skutek w sferze wewnętrznej PC i mające pierwszeństwo stosowania,
- ❖ **Zapewnienie jednolitości stosowania prawa organizacji międzynarodowej przez własne organy sądowe,**
- ❖ Wykonywanie skutecznego nadzoru nad zagwarantowaniem przez PC efektywności tego prawa w sferze wewnętrznej,
- ❖ Rozwój specyficznej współzależności pomiędzy organizacją a PC,
- ❖ Autonomia budżetowa.

Geneza TSUE

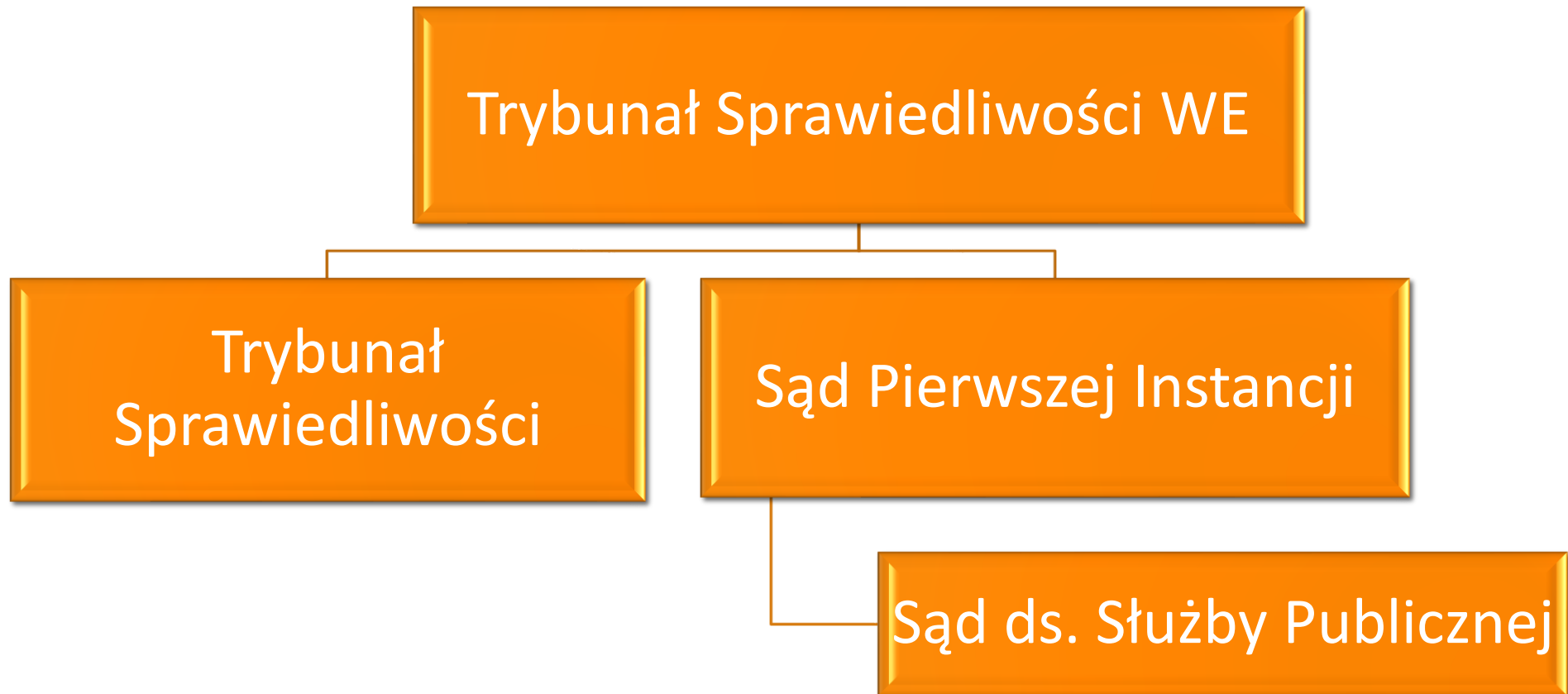
- ❖ Trybunał Sprawiedliwości utworzono 18 kwietnia 1951 r., na mocy Traktatu Paryskiego (1951), zawartego przez członków Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. Swoją działalność rozpoczął 23 lipca 1952 r. jako **Trybunał Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali**.
- ❖ Trybunał stał się instytucją Wspólnot, kiedy na mocy Traktatów Rzymskich z 25 marca 1957 r. ustanowiono Europejską Wspólnotę Gospodarczą (EWG) i Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (EWEA, Euratom) w celu pogłębiania integracji gospodarczej państw.
 - ❖ Konwencja o niektórych wspólnych instytucjach WE z 25 marca 1957 roku oraz Protokół o Statucie Trybunału Sprawiedliwości
 - ❖ **Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich**

-
- ❖ Do rozbudowy wspólnotowych organów sądownictwa doszło w wyniku podpisania w 1986 r. Jednolitego Aktu Europejskiego, na mocy którego utworzono Sąd Pierwszej Instancji (SPI).
 - ❖ Swoją działalność SPI rozpoczął z dniem 1 września 1989 r.

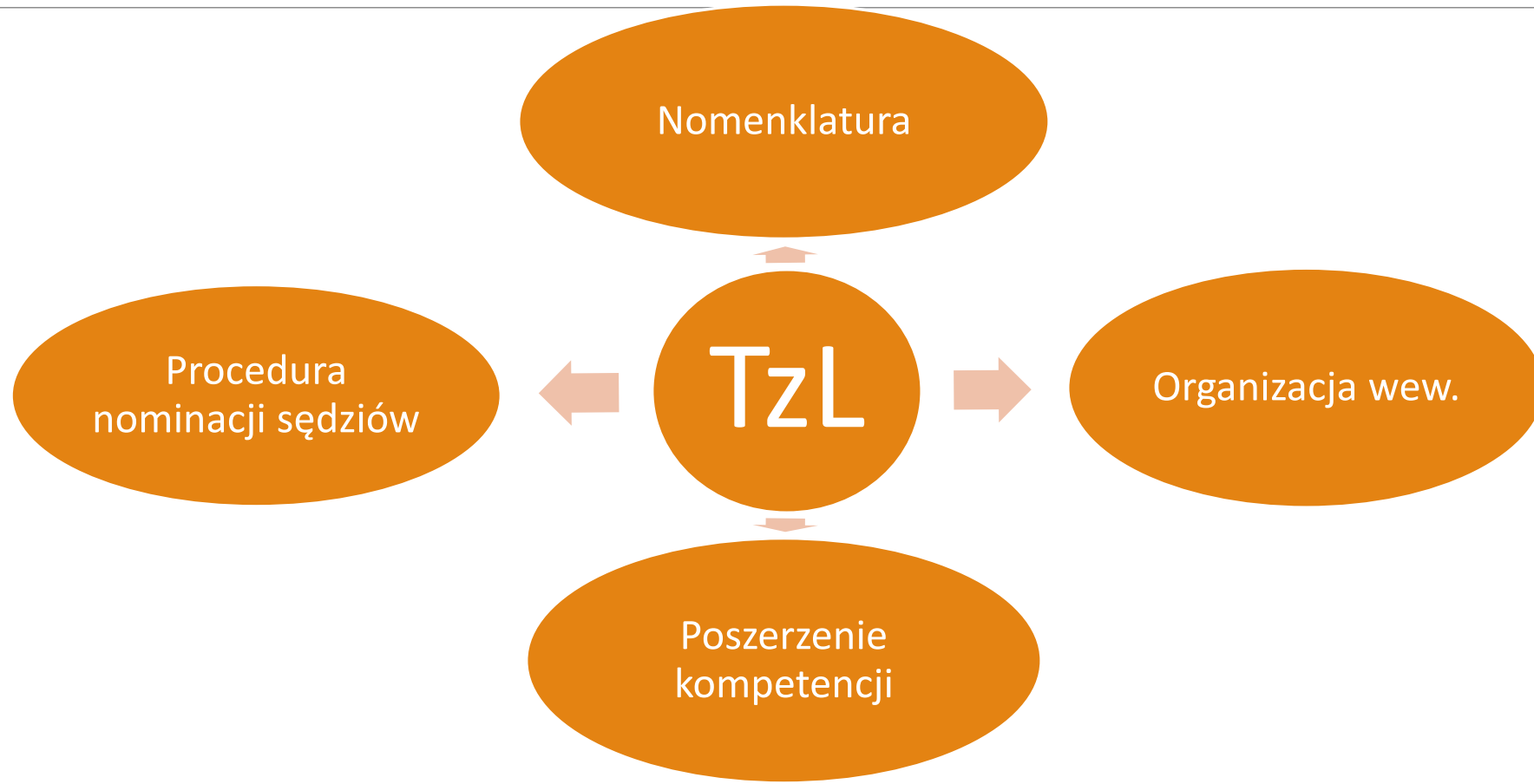

TSWE w latach 2004-2009

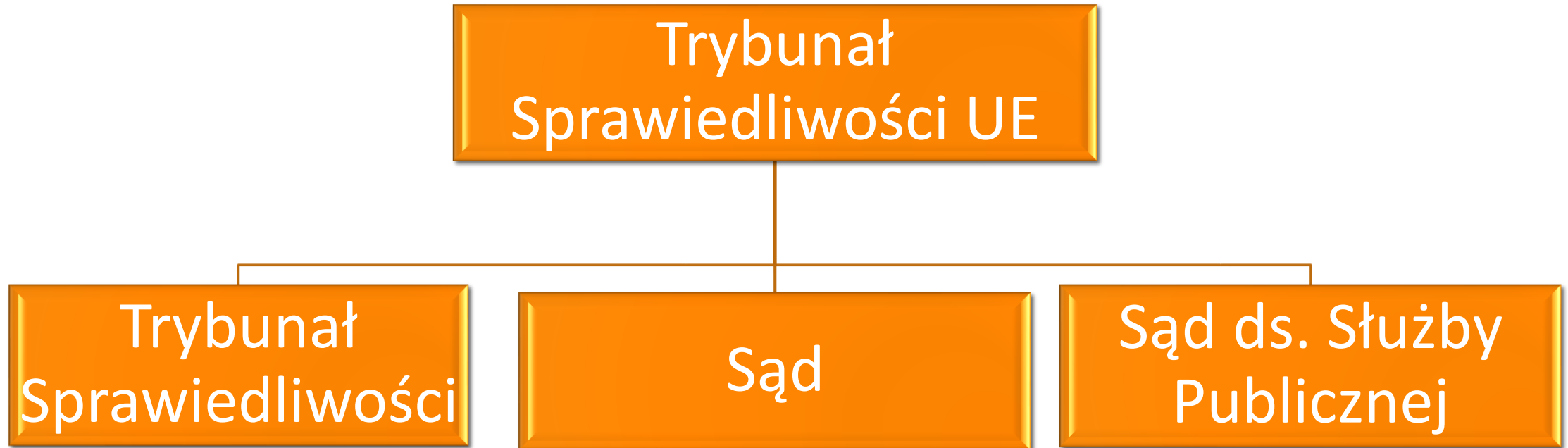
❖ Decyzją Rady z 2 listopada 2004 r. utworzono Sąd do Spraw Służby Publicznej

Reformy Traktatu z Lizbony

TSWE w latach 2009-2016

Reforma unijnego wymiaru sprawiedliwości z okresu 2016-2019

❖ Przyczyny reformy:

- wzrost liczby sporów sądowych,
- nadmierny czas trwania postępowań.

❖ W 2011 r. Trybunał opracował projekt przewidujący zwiększenie liczby sędziów Sądu z 27 do 39.

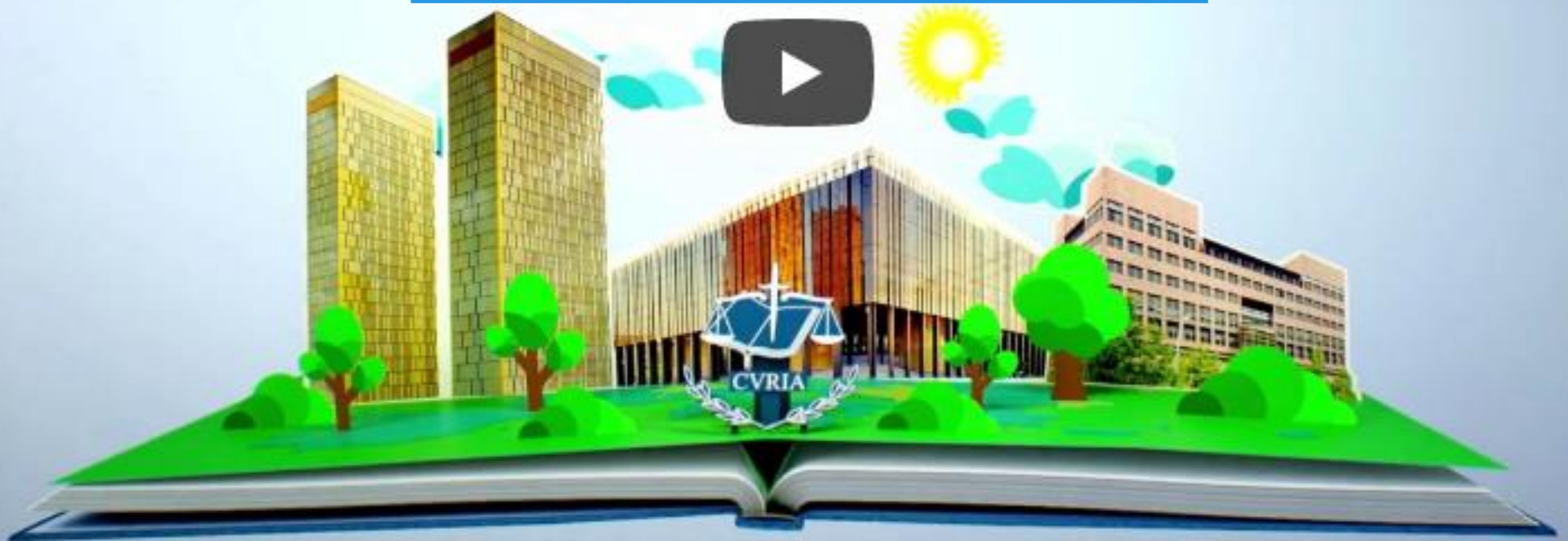
❖ W 2014 r., na wezwanie prezydencji Rady i z uwagi na pogorszenie się sytuacji w stosunku do 2011 r., Trybunał ulepszył swój projekt.

Cele reformy:

- ❖ trwałe **wzmocnienie skuteczności** wymiaru sprawiedliwości w interesie europejskich obywateli,
- ❖ **wzmocnienie wydajności** europejskiego systemu sądowniczego,
- ❖ **powstrzymanie wzrostu** liczby zaległych spraw i możliwość zajęcia się nagromadzonymi już sprawami,
- ❖ **skrócenie czasu** trwania **postępowania** przed Sądem,
- ❖ **zmniejszenie ryzyka** pociągnięcia Unii do **odpowiedzialności** za naruszenie obowiązku rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie,
- ❖ **uproszczenie struktury** sądowniczej Unii,
- ❖ **wzmocnienie spójności orzecznictwa**,
- ❖ Sąd zyska **większą elastyczność** przy rozpatrywaniu spraw,
- ❖ wzmocnienie Sądu pozwoli na ewentualne **przekazanie niektórych kompetencji Trybunału Sądowi**.

Po co istnieje Trybunał Sprawiedliwości UE?

<https://youtu.be/vtVK5iVn9YE>

Siedziba TSUE Luksemburg

**COUR DE JUSTICE
DES COMMUNAUTÉS
EUROPÉENNES**

Akty prawne dotyczące TSUE i jego procedury

1. Traktat o Unii Europejskiej (art. 13 i **art. 19**);
2. Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (art. 218 ust. 11, 251 – art. 281);
3. Statut TSUE (dołączony do Traktatów jako Protokół nr 3);
4. Regulamin Trybunału Sprawiedliwości z 2016 r.;
5. Praktyczne instrukcje dla stron dotyczące spraw wnoszonych do Trybunału;
6. Regulamin postępowania przed Sądem z 2016 r.;
7. Praktyczne przepisy wykonawcze do regulaminu postępowania przed Sądem.

Art. 13 TUE

1. Unia dysponuje ramami instytucjonalnymi, które mają na celu propagowanie jej wartości, realizację jej celów, służyć jej interesom, interesom jej obywateli oraz interesom Państw Członkowskich, jak również zapewnianie spójności, skuteczności i ciągłości jej polityk oraz działań.

Instytucjami Unii są:

- *Parlament Europejski,*
- *Rada Europejska,*
- *Rada,*
- *Komisja Europejska (zwana dalej „Komisją”),*
- ***Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej,***
- *Europejski Bank Centralny,*
- *Trybunał Obrachunkowy.*

Art. 19 TUE

1. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej **obejmuje Trybunał Sprawiedliwości, Sąd i sądy wyspecjalizowane**. Zapewnia on **poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu Traktatów**.

Państwa Członkowskie ustanawiają środki niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii.

2. W skład Trybunału Sprawiedliwości wchodzi jeden sędzia z każdego Państwa Członkowskiego. Trybunał Sprawiedliwości jest wspomagany przez **rzeczników generalnych**.

W skład Sądu wchodzi co najmniej jeden sędzia z każdego Państwa Członkowskiego.

Sędziowie i rzecznicy generalni Trybunału Sprawiedliwości oraz sędziowie Sądu są **wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności, spełniających warunki określone w artykułach 253 i 254 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej**. Są oni mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich **na okres sześciu lat**. Ustępujący sędziowie i rzecznicy generalni **mogą być ponownie mianowani**.

3. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej **orzeka zgodnie z Traktatami:**

a) w zakresie **skarg wniesionych przez Państwa Członkowskie, instytucje lub osoby fizyczne lub prawne;**

b) **w trybie prejudycjalnym**, na wniosek sądów Państw Członkowskich, w sprawie wykładni prawa Unii lub ważności aktów przyjętych przez instytucje;

c) **w innych sprawach przewidzianych w Traktatach.**

Aktualna struktura organizacyjna

- ❖ TUE oraz TFUE posługują się pojęciem Trybunału Sprawiedliwości w dwóch znaczeniach – *sensu stricto* (przez co rozumie się sam Trybunał Sprawiedliwości, TS) oraz *sensu largo* (przez co rozumie się ogół organów sądowych składających się na unijny system sądownictwa, TSUE).

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Trybunał Sprawiedliwości	Sąd [b. Sąd I Instancji]	Sądy wyspecjalizowane (Izby Sądowe) Sąd ds. Służby Publicznej UE
1951 r. (TP) / 1952 r.	1986 r. (JAE) / 1989 r.	2001 r. (TzN) / 2004-2016 r.
1 sędzieja z każdego PC	2 sędziów z każdego PC	<i>zasada sprawiedliwości geograficznej</i>
27 sędziów	54 sędziów	7 sędziów
11 RG (5 stałych)	-	-
Kadencja członków – 6 lat	Kadencja członków – 6 lat	<i>Kadencja członków – 6 lat</i>

Kryteria wyboru

Trybunał Sprawiedliwości

- ❖ Sędziowie i RG muszą być osobami o niekwestionowanej niezależności, mającymi kwalifikacje wymagane w PC, z których pochodzą, do zajmowania **najwyższych** stanowisk sądowych lub muszą być prawnikami o uznanej kompetencji.

Sąd

- ❖ Sędziowie są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności, mogących zajmować **wysokie** (ale nie najwyższe jak przy TS) stanowiska sądowe.

Status członków TS i Sądu

- ❖ Możliwość reelekcji sędziów i rzeczników generalnych;
- ❖ Zakończenie kadencji:
 - ❖ wygaśnięcie kadencji,
 - ❖ śmierć sędziego/ RG,
 - ❖ Rezygnacja,
 - ❖ Zwolnienie z funkcji;
- ❖ Posiadanie immunitetu jurysdykcyjnego;
- ❖ Zasada *incompatibilitas*.

Polscy sędziowie i RG w TSUE

Struktura wewnętrzna TS i Sądu

Prezes i Wiceprezes TS/ Sądu

Pierwszy Rzecznik Generalny

Sprawozdawcy pomocniczy

Izby: 3/ 5 Sędziów, Wielka Izba (15 Sędziów), Pełen Skład, Skład jednoosobowy

Sekretariat TS/ Sądu z Sekretarzem na czele

Funkcje TSUE

(funkcje: sądowa i opiniodawcza)

- ✓ kontrola ważności i legalności aktów instytucji Unii Europejskiej (prawo wtórne/pochodne),
- ✓ czuwanie nad poszanowaniem przez państwa członkowskie obowiązków wynikających z traktatów oraz
- ✓ wykładnia prawa Unii (pierwotnego i pochodnego) na wniosek sądów krajowych.

Kompetencja *ratione materiae*

Zgodnie z art. 19 TUE Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej:

zapewnia poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu Traktatów.

Zgodnie z Traktatami TSUE orzeka:

1. W zakresie skarg bezpośrednich wniesionych przez PC, instytucje UE, osoby fizyczne i prawne
2. W trybie prejudycjalnym (na wniosek sądów PC)
3. W innych sprawach przewidzianych w Traktatach

Kompetencja TSUE ma charakter wyłączny.

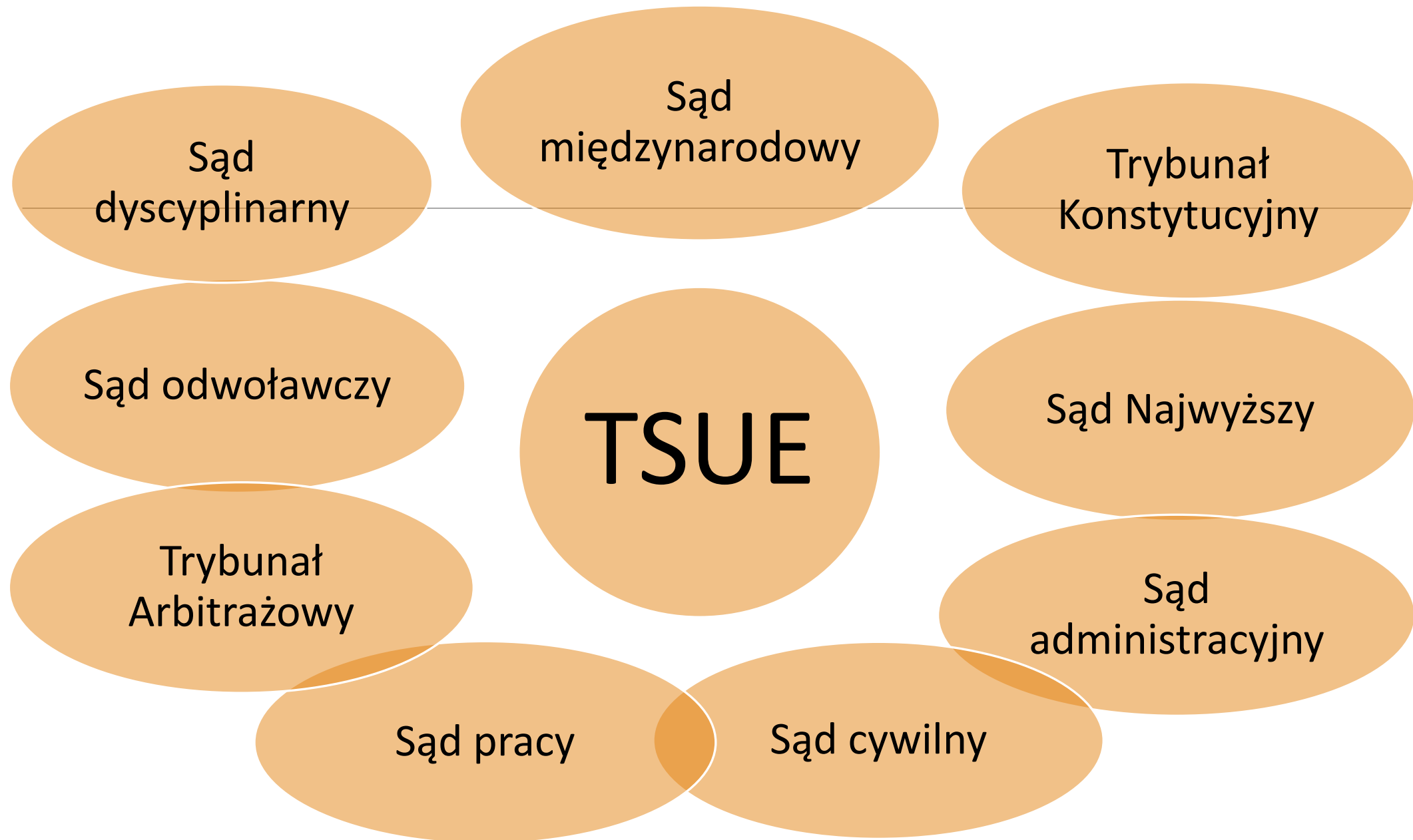
-
- ❖ TSUE może rozpatrywać tylko te rodzaje spraw, które zostały wyraźnie przewidziane w Traktatach (**zasada przyznania kompetencji**).
 - ❖ Jurysdykcja TSUE może mieć charakter:
 - ❖ Sporny;
 - ❖ Niesporny (postępowanie prejudycjalne i postępowanie ws. opinii o zgodności przewidywanej umowy międzynarodowej UE z Traktatami).

Właściwość Trybunału Sprawiedliwości

1. Skarga przeciwko państwu członkowskiemu z tytułu uchybienia zobowiązaniom (art. 258-260 TFUE)
2. Skarga o stwierdzenie nieważności (art. 263 TFUE)
3. Skarga na bezczynność (art. 265 TFUE)
4. Spór między PC przedłożony Trybunałowi na mocy kompromisu (art. 273 TFUE)
5. Opinia o zgodności umowy międzynarodowej UE z Traktatami (art. 218 ust. 11 TFUE)
6. Odesłanie prejudycjalne (art. 267 TFUE)
7. Odwołanie od wyroków i postanowień Sądu oraz specjalna procedura kontroli orzeczeń Sądu

Właściwość Sądu

1. Skarga o stwierdzenie nieważności (art. 263 TFUE)
2. Skarga na bezczynność (art. 265 TFUE)
3. Skarga odszkodowawcza (art. 268 TFUE)
4. Skarga pracownicza (art. 270 TFUE)
5. Skarga dot. umów zawartych przez Unię Europejską, w których właściwość Sądu została wyraźnie określona (klauzula arbitrażowa, art. 272 TFUE)
6. *Odesłanie prejudycjalne?* (art. 267 TFUE)

Kompetencja *ratione personae*

Stronami postępowania przed TSUE mogą być:

- ❖ Instytucje Unijne, organy i jednostki organizacyjne UE,
- ❖ Państwa Członkowskie UE,
- ❖ Państwa EOG,
- ❖ Jednostki – osoby fizyczne i prawne.

Kompetencja *ratione iuris*

TSUE orzeka na podstawie:

- ❖ **Prawa pierwotnego UE,**
- ❖ **Prawa wtórnego UE,**
- ❖ **Umów międzynarodowych,** w tym zawierających klauzulę jurysdykcyjną TSUE,
- ❖ **Zwyczaju,**

Jak działa Trybunał? Podstawowe fakty.

<https://youtu.be/j7KMKxeBaKw>

Dziękuję za uwagę.
